

Yabancı para üzerinden alınan çekin, vadesi geldiğinde tahsil edildiğinde oluşan kur farkı için fatura düzenlenip düzenlenmeyeceği hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	VERGİ USUL KANUNU
Özelge no	95462982-105[VUK.ÖZLG-2018-83]-99508
Tarih	08.05.2023

T.C.GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

Bursa Vergi Dairesi Başkanlığı

Gelir Kanunları, Usul Ve Tahsilat Grup Müdürlüğü

Sayı : 95462982-105[VUK.ÖZLG-2018-83]-99508

08.05.2023

Konu : Yabancı para üzerinden alınan çekin tahsil edildiği günde oluşan kur farkı hk.

İlgide kayıtlı özelge talep formunuzda; naylon torba imalatı ve ambalaj malzemeleri toptan satışı işi ile iştirak ettiğinizi, TL üzerinden yapılan ve faturası da TL üzerinden düzenlenen mal satışınıza ilişkin olarak alıcı firmadan cari hesap borcuna karşılık yabancı para üzerinden çek aldığınızı, düzenlenen çekin vadesi geldiğinde lehinize kur farkı oluştuğunu belirterek, oluşan kur farkı için fatura düzenlenip düzenlenmeyeceği, düzenlenecek ise kur farkı faturasının kim tarafından düzenleneceği konusunda Başkanlığımız görüşü talep edilmektedir.

213 sayılı Vergi Usul Kanununun;

- 227 nci maddesinde, *"Bu kanunda aksine hüküm olmadıkça, bu kanuna göre tutulan ve üçüncü şahıslarla olan münasebet ve muamelelere ait olan kayıtların tevsiki mecburidir."*,

- 229 uncu maddesinde, *"Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır."*,

- 231 inci maddesinin birinci fıkrasının (5) numaralı bendinde, *"5. Fatura, malın teslimi veya hizmetin yapıldığı tarihten itibaren azami yedi gün içinde düzenlenir. Hazine ve Maliye Bakanlığı; mal veya hizmetin nev'i, miktarı, fiyatı, tutarı, satışın yapılma şekli, faaliyet konusu, sektör veya mükellefiyet türünü ayrı ayrı veya birlikte dikkate alarak, bu süreyi indirmeye ya da faturanın malın teslim edildiği veya hizmetin yapıldığı anda düzenlenmesi zorunluluğu getirmeye yetkilidir. Bu süreler içerisinde düzenlenmeyen faturalar hiç düzenlenmemiş sayılır."*,

- 232 nci maddesinin birinci fıkrasında, *"Fatura kullanma mecburiyeti"* başlıklı 232 nci maddesinde; *"Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçiler:*

1. Birinci ve ikinci sınıf tüccarlara;

2. Serbest meslek erbabına;

3. Kazançları basit usulde tespit olunan tüccarlara;

4. Defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilere;

5. Vergiden muaf esnafa

Sattıkları emtia veya yaptıkları işler için fatura vermek ve bunlar da fatura istemek ve almak mecburiyetindedirler.

..."

hükümleri yer almaktadır.

Diğer taraftan, aynı Kanunun 258 inci maddesine göre değerlendirme, vergi matrahlarının hesaplanmasıyla ilgili iktisadi kıymetlerin takdir ve tespittir. Mezkur Kanunun 260 inci maddesi uyarınca da değerlemede, iktisadi kıymetlerden her biri tek başına nazara alınır. Değerleme ölçüleri ise aynı Kanunun 261 inci maddesinde tespit edilmiş olup, bu değerlendirme ölçüleri; maliyet bedeli, borsa rayici, tasarruf değeri, mukayyet değer, itibari değer, vergi değeri, rayiç bedel, emsal bedeli ve ücreti ile alış bedelidir.

Ayrıca, mezkur Kanunun 280 inci maddesinde, yabancı paraların borsa rayici ile değerlendirileceği, borsa rayicinin takarrüründe muvazaa olduğu anlaşılırsa bu rayiç yerine alış bedelinin esas alınacağı, yabancı paranın borsada rayici yoksa, değerlemeye uygulanacak kurun Hazine ve Maliye Bakanlığınca tespit

olunacağı; bu madde hükmünün yabancı para ile olan senetli veya senetsiz alacaklar ve borçlar hakkında da cari olduğu hüküm altına alınmıştır.

Buna göre, Vergi Usul Kanunu uygulamasında, yabancı para cinsinden alınan/verilen çekler hesaplarının, değerlendirme günlerinde, Kanunun 280 inci maddesindeki esaslar doğrultusunda yabancı para değerlemesine tabi tutulması ve bu değerlendirme sonucunda ortaya çıkan kur farkının, gelir veya gider olarak dikkate alınarak dönem kazancıyla ilişkilendirilmesi gerekmekte olup, bir teslim veya hizmetin karşılığı olmayan bu değerlendirme işlemi sonucu oluşan kur farkları için fatura düzenlenmesine gerek bulunmamaktadır.

Ayrıca, somut olayda, faturanın TL olarak düzenlenmesi, ödemenin ise döviz cinsinden çek ile yapıldığı dikkate alındığında, döviz cinsinden çekin verildiği tarihten, ödemenin yapıldığı tarihe kadar satış işlemi yapan şirketiniz lehine oluşan kur farkı için şirketiniz tarafından alıcı durumunda olan şirket adına, aleyhte oluşan kur farkı için ise alıcı şirket tarafından şirketiniz adına fatura düzenlenmesi ve kur farkının hesaplanmasında kayıtlarınıza ilgili alacağın kaydedildiği kur ile ödemenin yapıldığı günkü kur arasındaki farkın esas alınması gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026